

Елиф Шафак



СВЕТЕЦЪТ  
на  
неизбежната  
ЛУДОСТ

Превод от английски  
КРАСИМИРА АБАДЖИЕВА

ЕГМОНТ

## ЕГМОНТ

България

Всички права запазени. Нито книгата като цяло, нито части от нея могат да бъдат възпроизведени под каквато и да е форма.

Оригинално заглавие *The Saint of Incipient Insanities*

Copyright © Elif Shafak 2004

Преводът е от английски език, на който е написан оригиналът на книгата.

*Превод* Красимира Абаджиева

*Редактор* Петя Дочева

*Коректор* Петя Дочева

*Оформление на корицата* Лъчезар Касабов

Илюстрацията на корицата е по снимки от Shutterstock

Издава „Егмонт България“

1142 София, ул. „Фритьоф Нансен“ 9

[www.egmontbulgaria.com](http://www.egmontbulgaria.com)

Отпечатано във „Фолиарт“ ООД, Добрич, 2013

ISBN 978-954-27-1079-0

Очите ми съзряха гарван да се шура с щъркел,  
Зачудих се и тръгнах подир тях.  
Дано открия отговор  
На туй, което свързва ги...

Когато слисан и объркан приближих,  
Видях, че двете птици бяха куци.

*— Руми, „Маснави“, книга II, Защо птицата лети  
и се храни с птица от друг вид*

## ОТНОВО ЗАПОЙ

На бара има само двама посетители. Двама студенти, чиито университетски такси и наеми значително надвишават стипендиите им. И двамата са чужденци, и двамата са от мюсюлмански страни. Въпреки безспорните сходства и близкото си приятелство, те като че ли нямат много общо, не и в 2:36 сутринта, когато единият е пиян като тараба, а другият, както винаги, е трезвен. В тези очевидно различни състояния те стоят на бара часове наред. И по-точно от пет часа.

Време е да си тръгват. Трезвеният, който е по-нисък, по-мургав и доста по-словоохотлив, се връща от тоалетната, усмихва се извинително на келнера, който премина отегчено пода, и се отправя към вкаменения си приятел на бара. Той се е втренчил с размътен поглед в написаното на салфетката пред себе си, не помръдва и не забелязва гневния поглед на бармана пуерториканец.

Дата: 16 март, 2004

Място: Бостън

Час: 2:24

Време: Студено

Относно: Йомер Йозсипахоглу

Резюме: Започнах пак да пия... след четиринайсет месеца и шестнайсет дни абсолютно въздържание... (14 месеца и 16

дни = 439 дни = 10 536 часа = 632 160 минути = 37 929 600 секунди = 101 145 пъти *As I Sat Sadly by Her Side* на Ник Кейв)

– Какво пишеш толкова?

– Описвам чувствата си – размърда се вкаменелостта. – Правя им резюме, за да не ги забравя.

Едрият, широкоплещест барман ги изгледа нервно, после вдигна недвусмислено очи към часовника на стената, за да покаже, че му трябва малко, ама наистина много малко, преди да ги изхвърли. Търпението му се бе изчерпало. Преди около четири часа той бе най-учтивият барман на света, но любезността му започна да крее, линее и съвсем се изпари. Вече двайсетина минути от нея нямаше и следа.

– Не го ли написа това резюме? Твориш от пет часа. Хайде, ставай да си ходим – подкани го приятелят му Авед. Момчето говореше английски със силен гърлен акцент, който по неведоми причини изчезваше, а после пак се появяваше. – Трябва да тръгваме, защото затварят. – Той побутна приятеля си и се огледа с напразната надежда, че ще избегне погледите на бармана и на келнера. Задачата му на трезвен приятел не бе никак лесна. Ако на пияния бяха простени едва ли не всички, вече забравени на сутринта, глупости, той трябваше да изтърпи целия мъчителен фарс като наблюдател, който, така или иначе, не можеше да остане равнодушен.

Авед пое дъх и почеса трапчинката на брадичката си – знак, че е доста притеснен. След това издърпа кичур от масурите на къдравата си коса, което бе сигурно доказателство, че почесването не го е успокоило. Погледът му беше отново неволно прикован от лъскавия, тъмночервен взор на препарираната сврака, която вместо да лети и чурулика, се мъдреше като страшна, нелепа играчка на отсрещния рафт. Какво толкова намираха хората в препарираните птици! Авед се обърна към приятеля си, който дупчеше салфетката с острието на писалката.

– Какво правиш?

– Слагам точките върху буквите на името ми – въздъхна момчето, вперило тъжен поглед в кобалтовосините мастилени капки – те попиваха и растяха все повече и повече, сякаш за да докажат, че ако искаш да станеш по-забележим в очите на другите, трябва да отидеш колкото може по-далеч от първоначал-

ния кълн: . • • ●

Казват, че с напускането на родното място, човек трябва да се прости с поне една част от себе си. В случая с Йомер това бяха точките на буквите.

В Турция той беше ÖMER ÖZSIPANIOĞLU.

А в Америка – OMAR OZSIPANIOGLU.

Точките му бяха отнети с цел удобство. Както всички други хора, така и американците обичат имената да звучат добре и да бъдат лесни за произнасяне, пък дори да им се струват странни. И все пак малко са нациите, които така решително изменят малките и фамилните имена на чужденците. Ако турчин в Турция разбере, че е произнесъл неправилно нечие американско име, той ще се притесни за грешката си. Ако американец в Щатите произнесе грешно турско име, виновникът е не друг, а самото име.

Имената се нагаждат към чуждите страни и винаги изгубват нещо – било то точка, буква или вярно произношение. На непозната територия ги сполетява онова, което се случва със спанака в тенджерата – той придобива нов вкус, но и се сви-ва. Чужденецът усеща тази промяна като първото отнето късче, защото основно условие за приспособяване към чуждото място е отчуждаването от така неразделното от предишната му същност име.

Грешно произношение, сдъвкани букви, променени звуци, търсене на най-точен заместител и, в случай че имаш повече от едно име, премахване на онези, които не допадат на местните хора... Чужденците имат едно или повече имена в забрава. Ето защо Ömer се бе преименувал на по-благозвучните Омар или Йомер – в зависимост от предпочитанията.

Стоеше на високия стол, барът се въртеше около него, а той капеше кобалтови точки върху салфетката. Чувстваше се вдъхновен, въодушевен и компетентен да философира с часове за петънцата мастило. Абеда обаче не се чувстваше така. Той го хвана за ръката, дръпна го, свали го от стола и го помъкна навън тъкмо преди барманът да ги убие.

Беше студено. Твърде студено за 16-и март в Бостън. Понесоха се по Съмървил Авеню, без да обръщат внимание на вре-

мето. Не бяха смръщени заради мраза. Причината бе друга и не се дължеше толкова на поривистия, причиняващ сълзи вятър, колкото на нещо по-неясно и по-неприятно, нещо, което биха определили като *внезапно усещане за потискаща самота*, макар и не с тези думи и не точно по този начин. Въпреки приятните пет часа заедно, мъжките приказки и нецензурни шеги и смях, както и братските обещания/клетви за солидарност, когато най-сетне изхвърчаха през люлеещите се врати на нощния булевард, двамата изпитаха чувството на удавници, които се борят панически да изплуват, осъзнавайки собствената си отчаяна самотност. Заедно със свежия въздух дойде усещането за рязко несъответствие между мислите и настроенията им, да не говорим за промилите алкохол в единия, и всичко това оказва влияние върху внезапното прозрение.

Странно, но след неловкото мълчание не пияният, трезвеният заговори безспир, а от устата му се виеха облачета пара.

– Забеляза ли, *dostum*<sup>1</sup>, името на бара, в който ме накара да стоя пет часа? Обърна ли внимание как се казва тази дупка? Прекарахме в нея цели пет часа от живота си! „Смеещата се сврака“! Свраките не се смеят, те бърборят! Казва се: „Бърбори като сврака!“. Сигурно си мислиш, че тези подробности не са важни, ако изобщо можеш да мислиш след всичкия този алкохол. Но ако някой чужденец каже: „Това момиче се смее като сврака!“, американците веднага ще го поправят. Прав ли съм? Защо не се чудят на името на лъскавата табела и на подложките на чашите, ами поправят чужденците?

*Относно: Ömer Özsipahioglu* спря и запремигва, сякаш се надяваше да види по-ясно приятеля си.

– Това е само малък пример – продължи Авед. Той вървеше и размахваше оживено ръце, а приятелят му стоеше и го гледаше. – Минипример в голямата картина на обществото.

– Според Гейл... – подхвана задъхано Йомер, но пак спря и преглътна няколко пъти, сякаш произнасянето на това име може би за стотен път тази вечер го задавяше – гарванът е почетният старшина на почитаемото птиче семейство. Ако попаднеш на стар гарван, нищо чудно той да е познавал и прабаба ти.

– Гейл! Гейл! Гейл! – извика Авед и разпери отчаяно ръце. –

<sup>1</sup> Приятелю (турску). – Бел. прев.

Спрягаш името ѝ вече пет часа! Имай милост, ушите ми се „нагейлиха“! Аз ти говоря за свраката, ти пак за нея. Не искам да я чувам, докато те заведе жив и здрав у дома!

Йомер го настигна и въздъхна тъжно. Чашите узо плюс гроздето, звездовидният анасон, кориандърът, карамфилът и коренчетата ангелика, които бе погълнал тази вечер, придаваха известна приповдигнатост на изказа и маниерите му.

– Не съм учуден, че тя общува с гарвани. Трябвало е да я кръстят Откачалка. Но ти го знаеш, нали, брат ми? Тя е най-странната жена в нашия живот и ако събудим спящия народ във всички къщи наоколо, Гейл ще се окаже най-странната и в техния живот. – Той наклони назад глава и се провикна: – Спи, щастливи народе, не се буди!

Така и никой не се пробуди в дълбоко заспалите мрачни сгради, кичозни магазинчета и сбутани къщи. По улицата профуча скъпа, топазеносиня кола и се стопи в далечината досущ като диря от стопено масло в тиган. Миг преди колата да изчезне, Йомер зърна на задната седалка чернокосо момиче, което гледаше през прозореца с изумително спокойно и призрачно бледо лице. То изчезна на завоя и Йомер си каза, че Гейл би го изтълкувала като някакъв знак – може би хубав, може би лош... Хвърли още един объркан поглед и усети, че главата започва да го боли. Не че се дразнеше от мрънканията на Авед. Той си беше такъв – многословен, разпалено обстоятелствен и по-скоро убеждаваше себе си, а не аудиторията. Отгоре на всичко употребата на алкохол от човека до него го караше да ораторства, защото му въздействаше не като страничен ефект, а като страничен дразнител. Авед се превръщаше в яростен критик на *обществото*, а Йомер го оприличаваше на човек, който не може да стои спокойно в стая с несиметрично подредени картини и който държи да коригира асиметрията, макар да знае, че тя не е случайна. Ала намесата на Авед бе винаги само вербална: поправянето на всички грешки ставаше чрез говорене и вайкане. Колкото повече осъзнаваше, че от приказките му няма полза, толкова повече мрънкаше.

– От година насам, май от кошмарния Хелоуин, не съм прекарвал такава гадна вечер – подзе Авед с ужасно потиснат глас. – От едната ми страна – ти с твоята Гейл това, Гейл оно-



ва, Гейл така, Гейл онака, от другата – оня баритонов глупак с неговата Дорис-Кикиморис, и за капак – господин барманът с тъпите му женомразски вицове... Каква нелепа компания! Не е за чудене, че барът се казва „Смеещата се сврака“. Мнението ми сигурно няма да допадне на Гейл, но съм убеден, че идеята да дадат на бара това *прелестно* име, принадлежи на жена! *Cherchez la femme!* Може би розовобузата булка на собственика е ахнала: „Мило, знам как ще се казва барът ни!“, докато горкият човек си е блъскал главата върху многото разходи и малкото приходи. За да отговори все пак нещо, той отвърнал: „Чудесно име, мило, ама подхожда ли на бар?“. „Ами да! Звучи толкова весело!“ Човекът си замълчал с надеждата, че жена му ще забрави за веселото име, но жестоко се лъжел, тъй като тя вече била поръчала табелата „Смеещата се сврака“!

В подобни разговори беше много трудно да отгатнеш възрастта на Абед. Във въпросниците спадеше към възрастовата граница 20–30, но ако се заслушаш в многообразието на монолозите му повече от половин час, границата започваше да се движи ту към 40–45, ту към 60 и нагоре, а понякога падаше под 21. Случваше се да говори като упорит старец и с твърдоглавието си устояваше на възможно най-неоспоримите провокации, друг път звучеше като уязвим тийнейджър, който се пали и при най-малката искрица на недоволство. В редките случаи, когато съумяваше да замълчи, изглеждаше много по-млад, отколкото в часовете на словоизлияния. Започнеше ли да негодува, тръгваше еднопосочно към сърцевината на проблема, без да вижда никакви алтернативни решения. Беше праволинеен и в буквалния, и в преносния смисъл на думата. Винаги откровен, той не складираше тайни недоволства с етикет „премълчано“, та да се разложат и вмиришат в душата му. В преносния смисъл на „праволинеен“ той беше безмилостно прям, а Гейл не го щадеше и го наричаше твърде *фалоцентричен*.

Сетил се отново за Гейл, Йомер забави крачка и се умисли. Какво ли правеше сама с котките си... И как ли щеше да реагира, ако разбереше, че отново пие. Дали ѝ липсваше и дали би му го казала, а това, че не му го казваше, означаваше ли, че не ѝ липсва? Искаше му се да изрази мислите си на глас, но как да прекъсне Абед!

– И ето че – урааа, идва денят на откриването на бара. Има ли дума на английски за това?

– Не знам – изсумтя Йомер.

Най-хубавото на разговора между чужденци, които говорят на чужд и за двамата език е, че ако единият не знае дадена дума, другият вероятно също не я знае.

– Важното е, че ме разбра.

Има и още нещо много хубаво в подобна ситуация – така или иначе, двамата чужденци успяват да се разберат.

Призрак без плът и кръв, неуловената дума не се появява, но се намесва и намира начин да предаде значението си. Когато хората общуват на общ чужд език, думите развиват странна способност да говорят чрез мълчание и да съществуват, докато отсъстват. Нещо като лингвистичен синдром на призрачен крайник. Също както човека с ампутирани крайници, който ги чувства дълго време след операцията, така и хората, внезапно откъснати от родния език и принудени да оцеляват с помощта на чужда реч, продължават да усещат откъснатите от миналото им думи и се опитват да правят изречения с такива, каквито отдавна не притежават.

– По случай откриването на бара първите питиета са безплатни. И, разбира се, целият квартал се е стекъл. Собственикът е твърде щастлив, твърде зает и вероятно твърде почерпен. Не щеш ли, един трезвен клиент решава да го попита: „Господине, извинете за любопитството, но защо сте дали това име на бара?“ Собственикът не знае какво да отговори. Изведнъж си спомня думите на жена си и казва: „Защото звучи весело“. Служителите го чуват и започват да дават същото обяснение, тъй като и те са се чудели на странното име. Тълкуването плъзва като заразна болест и след всичките изминали след първата вечер години ти взе, че ме замъкна в „Свраката“, аз зададох вечния въпрос и барманът отговори: „Защото звучи весело!“. Мани, мани!

*Мани, мани* беше сборен идиом за всичко, което срещаше неодобрението на Авед – нещо като чадър, под който се побираха най-различни присмехуства и серия от звуци, изразяващи недоволство (уфкане, пуфкане, ръмжене и сумтене с различни децибели). Каквото и чувство да изразяваше, *мани, мани* бе не

толкова финално възклицание, колкото сигнален начален изстрел, след който Абед се впускаше отново в неуморен речеви марафон.

– Защо все се оплакваш? – не се сдържа Йомер и попита с прегракнал глас. – От какво си недоволен? Ти никога не пиеш! Не пи, когато разбра, че приятелката ти все още те чака в Мароко. Не пи, когато предложих на Гейл. Радостта не те кара да пиеш, но и тъгата не ти дава повод за това. Не пи, когато научи, че приятелката ти се омъжва за братовчед ти! Ако не пиеш сега, на старини ще се удавиш в алкохол.

– Искаш да кажеш, че тази вечер си постъпил разумно в името на бъдещето? – ядосано рече Абед и веднага добави с по-мек тон: – Приятелю, защо започна пак да пиеш? Миналата година по това време беше на умиране в болницата, след като си изповръща червата под коледната елха. Нали обеща, че повече няма да пиеш? И какво стана?

– Четиринайсет месеца и шестнайсет дни. – Йомер се засмя сякаш на себе си. – Знаеш ли какво изчислих? Ако си бях сложил слушалките и пушал песента на Ник Кейв нонстоп, то... – Той извади салфетката и прочете изчисленията си: – След като я чуех 99 533 пъти, щяха да са изминали четиринайсет месеца... А за мен това щеше да е просто една песен.

Абед го изгледа с присвити очи.

– Омар, това беше най-умното нещо, което каза тази вечер. Я да направим преглед на последните две години! Така... Преди две години дойде от Истанбул да правиш докторат, но забрави за него, избра си специалност *момичета* и се провали с всичките. Подложи стомахът си на изпитание, после той ти разказа играта. Болен ли беше, или влюбен, никой не можеше да разбере. Взе, че се ожени – и то за Гейл – и си съсипа живота! Щеше да е много по-добре да си беше сложил слушалките и да не ги сваляш, докато песента се извърти един милион пъти. За всички ни щеше да е по-добре.

Той извади кърпичка и започна да бърше носа си. Йомер стоеше и чакаше търпеливо. Приятелят му имаше сенна хрема и бърсането на носа му нямаше край.

– Колкото до моето непиеие – загъгна Абед, след като найсетне прочисти носа си, – можеш да говориш напълно открито

вено и безкомпромисно. Гейл винаги се държи с нас така, нали? Ако смяташ, че съм старомоден и досаден тип, който иска да си осигури райско кътче и да ти маха отгоре, казвай! Дай воля на негодуванието си!

Двамата се гледаха изнервено право в очите: Абед нямаше търпение да чуе потопа от упреци, а Йомер изпитваше колебание, защото усети, че му се повдига, а не искаше от устата му да излезе нещо по-гадно и от изречените думи. Винаги ставаше така – пиеше повече, отколкото можеше да понесе, и повръщаше.

– Ами щом искаш да чуеш истината, ще ти кажа, че умът ти е като на паяк – заяви той, когато се увери, че нетърпението на приятеля му надделява.

– Какво значи това?

– Това е турски израз за хора като теб. Ако някой е много изостанал във времето, консервативен, старомоден, традиционалист, той е с ум на паяк.

– Защо?

– *Защо* ли? Няма защо!

„Защо“ бе въпросителна дума ерзац, вън от употреба и неизползвана в спокойните и подредени поля и паланки на безкрайната и все пак позната шир, наречена майчин език. В тази шир можеш да прекараш целия си живот спокоен, че знаеш отговорите на всяко едно „защо“, докато някой не ти зададе този въпрос.

– Ще рече, че мозъкът ми е малък като на паяк ли? Или е свързано с паяжината? Закостенял мозък, неупотребяван от памтивека, та хванал паяжина? Но тогава изразът трябва да е „с ум като паяжина“.

Йомер изстена, потискайки поредния позив за повръщане. Имаше нужда от чист въздух, но и без това бяха навън...

– Както и да е, мисля, че те разбрах – сви рамене Абед. – Поне се опита да кажеш нещо смислено, при това за *втори* път тази вечер. Такъв съм си аз. С ум на паяк. Или на тарантула. Не се обиждам. Според моите убеждения това означава „праведен“. Аз съм праведен мюсюлманин, а ти си *изгубен*.

– Изгубен мюсюлманин... – Йомер притвори очи в унес, сякаш чакаше да види анимация на „Изгубеният мюсюлманин“, в

която показват трагедиите на простосмъртните.

Почака, почака, пък отвори очи, за да съзре дълбока злочестина в бездната, запълнила мястото на очакваната анимация. Злочестината ставаше все по-осезаема и той изпита бащинско състрадание, другарска съпричастност и засилващо се съжаление към клетото си земно съществуване. „Изгубен“ бе точната дума, с която можеше да се опише, и то с години назад – пет, десет, петнайсет... Завършил политически науки, без да съумее да се вмести в бързеите на политиката, нито пък да се установи на острова на науката. Съпруг без опит, който не можеше да диша сред флората и фауната на брачната институция. Имигрант, който не чувстваше тази страна като свой дом, а и не знаеше вече къде е домът му, макар в миналото да беше имал дом. Мюсюлманин по произход, който не искаше да има нищо общо с исляма, както и с никоя друга религия. Заклет агностик, не толкова защото отричаше познанието на Бог, колкото Божието себепознание...

– Аз не пия, господине. И колкото повече ми се присмиват за това, толкова по-достоеен се чувствам. Когато умра, ще кажа горе, че нямам нищо за деклариране. Не познавам вкуса на шардонето и на скоча. Не познавам вкуса на *раки*. Но познавам миризмата им, която лъха от пианиците. А благодарение на теб знам как миришат и когато излязат от стомаха! Мани, мани!

Йомер пребледня – стомахът му бе в такова деликатно състояние, че само мисълта за повръщане го провокираше.

– Не разбирам защо пиеш, като накрая повръщаш – продължи Абед, без да се досеща за реакцията, която предизвикаше.

– Млъкни, моля те.

– Защо? Слушах те търпеливо цели пет часа и сега, след като поизтрезня от свежия въздух и студа, най-сетне искам думата. Имам един въпрос. След като никога не съм и, надявам се, никога няма да пия алкохол, какво търся с теб по баровете?

– Не знам – въздъхна Йомер отегчено.

Това явно беше грешен отговор, защото Абед възрази:

– *Определено* знаеш!

Макар да бе силно опиянен от петчасовото наливане с узо, Йомер мислеше достатъчно трезво, за да прецени, че всяко противопоставяне на категоричното *определено* бе осъдено на

провал.

– Ами ти дойде заради мен – промълви Йомер, сякаш на себе си и сякаш се канеше да признае грях или поредица от грехове. – Дойде, защото ти се обадох и ти казах, че съм скапан и...

– Това ли е всичко? Дали не каза и още нещо?

– Ами... Казах, че имам чувството, че съм хвърлен в кладенец...

Абед подскочи, размахвайки ръце, и се засмя.

– Точно така! В кладенец!

Подскокът му бе знак за победа. Правеше го всеки път, когато решеше, че е спечелил някакъв спор. Може би защото преливаше от енергия, а може би и защото дълбоко в себе си не беше доволен от ниския си ръст. Той беше доста хубав, а и благодарен на Господ за външния си вид – стига да беше малко по-висок. Не колкото Йомер, Щъркела, но поне още малко... По-точно една педя. Заради тази педя Абед смяташе, че чертите, благодарение на които би бил харизматичен – високо чело, къдрава коса, тъмни, бляскави очи, леко гърбав нос и трапчинка на брадичката – бяха едва ли не без значение и той изглеждаше като най-обикновен докторант втора година, който изучава използването на катализатора цериев оксид за получаване на водород от водна пара и въглероден монооксид.

Последното нещо в мислите на Йомер бяха прикритите мотиви, които караха приятеля му да подскача, и той продължи с обясненията:

– Бях толкова скапан заради потиснатостта на Гейл. Не можех да се сдържа да не пия. Затова ти се обадох... Виждаш ли връзката между чувството, че си в кладенец, и желанието да се напиеш?

Абед го погледна иронично и се поколеба дали да не изтърпи, че дори и тайничко да се наслади на *потока на празномислие*, или да го спре с барикада от контрааргументи.

– Ти ме помоли да не започвам да пия, но знаеше, че няма да ме спреш и дойде с мен, за да не съм сам и да не ми се случи нещо. Обиколихме всички барове, защото те уверих, че ферментиралите напитки няма да навредят на стомаха ми, особено раки. Така и не намерихме раки и седнахме в бара, в който имаше узо. Узото е истински парадокс, защото хората смятат, че

турците и гърците нямат нищо общо. Само че шансът един турчин да замени националната си напитка с узо е много по-голям, отколкото... друг човек от друга националност да го направи! Същото важи и за турското кафе, което тук най-безочливо наричат гръцко – в сравнение с хората от други националности гъркът би предпочел... хиляди пъти повече турското, пред което и да е друго кафе...

Йомер въздъхна дълбоко, защото си даде сметка, че с това ниво на английски едва ли някога ще може да подбере и подреди правилно думите.

– Дано ме разбра...

Знаеше, че Абед го е разбрал. Това беше третото хубаво нещо, когато чужденец разговаря с чужденец на чужд и за двамата език. Колкото и да се затрудняваха с английския, приятелите разчитаха на мълчаливото си взаимно разбирателство: „Ама аз мога и по-хубаво да го кажа, ако не бяха пусти думите и граматиката“.

– Казах ти, че мога да пия узо, но ти сигурно се ядоса, защото те накарах да обикаляме за раки...

– Омар, приятелю, било каквото било. Всичко е наред – напразно се опита да го успокои Абед.

– Не, нищо вече не е наред. Гейл не желае да говори с мен. Когато е нещастна, тя е толкова нещастна, че ме притеснява. А когато е щастлива, е твърде щастлива и отново ме притеснява. Безпомощен съм... Нищо не мога да направя. – Йомер не спираше да се върти в отчаян кръг и потъваше все по-дълбоко във въртопа на самопрезрението си.

– Гейл ще се оправи и ние винаги ще си помагаме, *dostum!* – Абед не знаеше какво повече да каже и, както винаги в подобни неловки моменти, се замисли за някоя поговорка. – *Добрият приятел е по-ценен и от млякото.*

– По-ценен и от млякото... – възкликна Йомер, доволен от поговорката, която допаднаше на объркания му мисловен процес.

Странно, но двамата не продумаха през следващите десетина минути. Стигнаха до тухлената сграда на няколко крачки от площад Дейвис Скуеър. Йомер пак се намръщи, сякаш бяха извървели напразно целия този опасен и изтощителен път и не

## Светецът на неизбежната лудост

бяха пред апартаментата му, а пред свода на дъгата, където свършва светът. Абед познаваше слабостта му да тормози измъченото си тяло и още по-измъчената си душа със сърцераздирателна сантименталност и затова го прегърна на раздяла. Ала само влоши нещата. Зачервен и смутен, едва се измъкна от прегръдката, а Йомер се провикна: „По-ценен и от млякотоо!“ и изчезна в дома си, последван от ехото.

Абед изчака стройния си дългокрак приятел да влезе през огромната врата. Какво ли щеше да каже Гейл, когато разбере, че пак е пил... Трябваше да бъде по-настоятелен и да не му разрешава да пие тази вечер. Тревожеше се за него, за нея, за всичко и за всички.